VL. MAIAKOVSKI ȘI POEZIA ROMÎNĂ ACTUALĂ

DE

M. PLATON

Universitatea „Al. I. Cuza", Iași

Este un adevăr îndeobște recunoscut că scriitorii, operele artistice, curentele și școlile literare nu pot fi cercetate autonom, doar în limitele spațiului național, rupte de mișcarea spirituală a lumii contemporane lor. Un scriitor reprezentativ, un curent literar care reflectă pe un plan artistic superior ideologia unei clase sociale înaintate, își extind influența — în condiții economico-sociale analoge — mult departe de locul de origine. Marii artiști ai lumii: Eschil, Dante, Shakespeare, Goethe, Balzac, Gogol, Tolstoi, Gorki, pe lîngă cititorii pe care i-au instruit și educat, au format și sute de scriitori, stimulîndu-le însușirile lor proprii.

Literatura romînă, ca toate literaturile lumii, s-a dezvoltat în ambianța procesului general al evoluției literaturii pe plan mondial, fiind supusă unei continui înrîuriri, cu intensități și direcții diferite în funcție de conjunctura istorică prin care trecea la un moment dat țara noastră. Acest proces de înrîurire reciprocă a literaturilor lumii este deosebit de complex, pentru că forțele care acționează în interiorul lui sînt de natură diferită iar factorii care îl determină sînt tot atît de diferiți. A urmări, așa dar, acest proces, înseamnă a ține seama de dezvoltarea societății respective, luînd în considerare toate implicațiile evoluției ei, înseamnă a lega cercetarea literară de datele oferite de celelalte aspecte ale vieții sociale și culturale.

Raporturile care se stabilesc în mod necesar între diferitele literaturi nu sînt obligatorii pentru apariția unui fenomen sau altul în viața unei literaturi [1]). Ele pot însă, în anumite condiții să grăbească, să adîncească ori, dimpotrivă, să încetinească apariția și evoluția unui fenomen literar [2]).

Privind lucrurile astfel, în studiul poeziei noastre actuale nu vom ignora o clipă faptul că realitatea socialistă i-a condiționat în chip hotă-

1) Așa stau lucrurile, de pildă, cu eposul cavaleresc medieval, care a apărut în Europa Apuseană, la arabi, iranieni etc. fără ca între aceste literaturi să existe apropieri geografice, comunitate regională, schimburi nemijlocite, ci doar coincidențe de ordin intern cu caracter istorico-social. Cazul însă nu poate fi generalizat.

2) C.f. Н. И. Конрад, К вопросу о литературных связах, Известия Акад наук СССР. отд. лит. и языка, 1957, том. XVI, вып. 4, стр. 301-305.

ritor apariția și dezvoltarea, că revoluția democrat-populară a creat „posibilitatea de a atrage într-adevăr majoritatea oamenilor în arena unei activități în care ei pot să se manifeste, să-și desfășoare aptitudinile, să dea la iveală talentele care se află în popor — izvor nestins — și pe care capitalismul le apăsa, le strivea și le înăbușea cu miile și cu milioanele“ [3]), după cum nu vom uita că la temelia ei stă și întreaga tradiție literară de la Iancu Văcărescu la Alecsandri și Eminescu, pe care ea a preluat-o critic și a dezvoltat-o creator.

Nu-i vom putea însă defini particularitățile dacă nu vom evidenția — în același timp — și miile de fire ce o leagă de literatura sovietică, pentru că înrîurirea acestei literaturi — în ansamblul ei — se regăsește în coordonatele scrisului nostru din ultimii 15 ani și ea, cum vom avea prilejul să subliniem de mai multe ori în cuprinsul acestei comunicări, nu se limitează doar la împrumuturi de procedee tehnice și de formule stilistice. Mai mult decît în orice alt caz de influență exercitată asupra fenomenului literar romînesc, aici apare evident faptul că nu este vorba numai de o înrîurire directă asupra stilului unui creator, de o îndrumare pe linia unui anumit gen, ci de ceva mai mult: de o trezire a conștiinței scriitorilor, de o întoarcere — mai devreme — spre realitate, spre adevărul pe care nu-l sesizaseră — de la început — în deplinătatea lui.

Și nici o altă demonstrație nu ni se pare mai convingătoare decît aceea care pune în lumină înrîurirea fertilă exercitată de „cel mai mare și mai bun poet al epocii socialiste“, Vl. Maiakovski. Asupra prezenței acestui rapsod al Revoluției în poezia noastră actuală vom stărui, cu convingerea că aici vom afla răspunsurile cele mai limpezi pe care le solicită mult dezbătuta și mereu actuală problemă a influențelor literare.

Cunoașterea valorilor literaturii sovietice a început — la noi curînd după victoria Marii Revoluții Socialiste din Octombrie. După 1921 difuzarea și comentarea acestei literaturi au constituit unul din principalele obiective ale acțiunii culturale a Partidului Comunist Romîn [4]). Publicații editate ori influențate de partid au reprodus, recenzat și discutat pagini din literatura sovietică. Revistele lui Al. Sahia, «Veac Nou» și «Bluze albastre», au jucat un mare rol în trezirea interesului intelectualității progresiste din țara noastră pentru această literatură. Odată trezit, interesul acesta a fost alimentat prin traducerile franceze sau germane — cîte puteau ajunge la noi și mai ales prin traducerile în romînește, care, cu toate dificultățile — încep să se răspîndească tot mai mult.

Așa au ajuns la noi Gorki, Leonov, Gladkov. Maiakovski a pătruns și mai greu. Regimul burghezo-moșieresc a făcut totul pentru a-l prohibi. De la campania fățișă de desconsiderare a omului și a operei lui pînă la

---

3) V. I. Lenin, *Despre cultură și artă,* E.S.P.L.A., Buc., 1957, p. 237.

4) În legătură cu răspîndirea literaturii ruse sovietice în țara noastră, vezi și articolul lui M. Novicov: Влияние русской советской литературы на становление социалистического реализма в румынской литературе, «Romanoslavica» vol. II, 1958.

arestarea tălmăcitorilor și editorilor. Maiakovski n-a putut rămîne însă ascuns. Unii l-au cunoscut prin mijlocirea traducerilor din limba franceză și germană. Cei ce cunoșteau limba rusă l-au citit mai devreme, încă de prin 1925. Mulți l-au cunoscut pentru prima oară pe Maiakovski din paginile revistelor lui Sahia unde au aflat tipărit poemul *150.000.000* În ciuda tuturor măsurilor luate de cenzură, an de an, din 1930, apar în publicațiile vremii, mai cu seamă în cele cu orientare democratică, fragmente din opera poetului. Versurile lui răscolitoare se recitau la șezătorile muncitorilor și în celulele de piatră ale Doftanei.

Amintindu-și de anii aceștia grei, M. Beniuc scrie: „În timpul războiului, un cunsocut mi-a adus operele lui Maiakovski într-un volum. Era lucru de furat, dar din pasiune pentru Maiakovski am și uitat de asta, cum am uitat și de primejdia de a fi găsită la mine cartea. Cu dicționarul în mînă, descifram înțelesurile bogate ale versurilor maiakovskiene“ 5). Transpunerea valorilor literare sovietice a devenit o acțiune bine închegată abia după eliberare, cînd prin amploarea și caracterul ei sistematic, s-a definit ca o latură a revoluției culturale.

Astăzi literatura sovietică este prezentă ca un factor fundamental în procesul de înnoire a culturii și artei noastre. Prin realizările sale în problemele vitale ale realismului socialist, prin experiența sa, ea ajută să se scurteze drumul de căutare și fără să înăbușe dezvoltarea literaturii naționale, o îndrumează și-i înlesnește progresul, lecția ei fiind tot atît de prețioasă pentru creatori ca și pentru cititori.

Maiakovski, în deosebi, e „tulburător de prezent printre noi. Sentimentul participării sale nemijlocite, active, la toate victoriile poeziei mergînd pe drumul revoluției, la viața de toate zilele e atît de persistent“ 6) încît nu e împrejurare aproape în care să nu i se audă versurile patetice.

Pentru poezia noastră actuală opera lui are o însemnătate cu totul deosebită. A cunoscut această operă cu mult timp înainte de 1944 poetul A. Toma. Sub înrîurirea ei și-au croit drum spre popor poeții M. Beniuc, E. Jebeleanu, M. Banuș, Miron Radu Paraschivescu. O influență hotărîtoare are poezia lui Maiakovski asupra poeților mai tineri: Mihu Dragomir, E. Frunză, Dan Deșliu, Toma George Maiorescu ș.a.

Felul cum s-a manifestat înrîurirea marelui poet asupra scriitorilor romîni demonstrează limpede că s-au împuținat tendințele de a o concepe strîmt reducînd-o la imitații și mimetisme impersonale. Personalitatea lui Maiakovski iradiază astăzi în poezia progresistă din întreaga lume, de la Neruda și Aragon, la Simonov și M. Beniuc, dar la niciunul nu se reduce la o mioapă imitație sterilă. De la el au deprins tonul semeț și patetic totodată, comunicat în „gura mare“, ferit însă de retorică prin noutatea și intensitatea ideilor și sentimentelor — însușiri prin care cu toții își concretizează poetic totala participare partinică. O asemenea influență este prezentă și în poezia noastră, mai ales la traducătorii lui care sînt în același timp personalități poetice diferențiate, ca M. Beniuc, C. Theodorescu, M. Banuș, M. Dragomir.

5) M. Beniuc, *Despre poezie*, E.S.P.L.A., f.a., p. 46.

6) Ov. Crohmălniceanu, *Maiakovski și cîteva probleme ale poeziei*, *Cronici și articole*, *Studii literare*, Ed. de Stat pt. lit. și artă, f.a., p. 157.

Am greşi însă dacă am limita înrîurirea lui Maiakovski numai la traducătorii săi. Toţi poeţii noştri, fără să considere o diminuare a originalităţii lor, au căutat să dezvăluie secretul frumuseţii şi viabilităţii poeziei sovietice şi să şi-l însuşească. „Eu caut să fiu un ucenic silitor al învăţăturii lor (a poeţilor sovietici, n.n.) şi aş putea sfătui pe orice poet romîn să meargă pe acest drum" — o spune Mihai Beniuc. Şi în continuare: „De la Maiakovski şi pînă la cei din vremea noastră, poeţii sovietici constituie cea mai măreaţă şcoală de poezie[7]).

În literatura noastră, înrîurirea lui Maiakovski se exercită fie în mod nemijlocit pe calea lecturilor şi traducerilor, fie prin acea atmosferă generală de încredere şi simpatie creată în jurul poetului, atitudine atît de priincioasă contaminărilor fertile.

Urmărindu-i influenţa, nu o vom limita, aşa cum am arătat, la împrumutul vreunui procedeu tehnic ori al unei formule stilistice deşi ea există şi aici. O vom căuta în primul rînd în conţinutul de valori tematico-artistice al poeziei noastre, în atitudinea poeţilor faţă de realitate, faţă de artă. Se înţelege că, aşa cum, în alţi termeni subliniam şi mai sus, această înrîurire nu trebuie socotită ca o imitare sau ca o transpunere netransfigurată a elementelor poeziei maiakovskiene. Ar însemna o tratare mecanică şi fără valoare ştiinţifică. Acest proces trebuie privit sub unghiul de vedere al forţelor dinăuntru şi dinafară, subiective şi obiective care acţionează asupra poeziei. De aceea, chiar acolo unde înrîurirea este absolut evidentă, deosebirile se impun cu toată vigoarea, fie măcar şi prin faptul că o poezie este scrisă în ruseşte, iar cealaltă în romîneşte, ceea ce atrage după sine o serie întreagă de consecinţe. (Nici traducerile cele mai fidele nu sînt identice cu originalul, ele se deosebesc, în fond, în primul rînd, prin elementul menţionat).

În consideraţiile sale asupra evoluţiei poeziei noastre de după 23 August 1944, M. Beniuc observa cu justeţe, încă din anul 1951, că „prin contactul cu literatura sovietică, cu poeţii sovietici, mai ales cu poezia lui Maiakovski, poetul a început să deprindă şi metoda de bază a acesteia: realismul socialist[8]). A „deprinde" însă realismul socialist „mai ales" din poezia lui Maiakovski, înseamnă formarea unui complex unitar de convingeri ideologice şi artistice, la temelia cărora să stea învăţătura marxist-leninistă şi experienţa de luptă şi de muncă a clasei muncitoare. Aici se află izvorul tuturor trăsăturilor poeziei noi, aici rezidă întreaga forţă educativă, mobilizatoare şi artistică a versului contemporan.

Ce a adus, aşa dar, liricii noastre contactul progresiv cu literatura sovietică, cu opera lui Maiakovski? La această întrebare ne răspund poeţii înşişi: „Mult am învăţat atunci de la acest deschizător de epocă în poezie", mărturiseşte M. Beniuc. „În versurile lui vorbea „clasa în atac", proletariatul, forţa nouă a istoriei. Şi simţeam cum această poezie nouă nu stă de o parte, ci ia din plin parte la lupta pentru cauza acelora ce deschid vieţii porţi largi către soare. În puternica poezie maiakovskiană

---

7) M. Beniuc, *op. citată*, p. 53.

8) M. Beniuc, *op. cit.*, p. 93.

am simțit Partidul, clasa, lupta, atitudinea nešovăitoare în fața dușmanului, în fața burgheziei"[9]).

Un răspuns asemănător îl dă și Demostene Botez: „Maiakovski e marele nostru înaintaș. E dascălul tuturor poeților de azi și de mîine. Nu în forma de neimitat a cadenței și versului său care-i aparține structural, ca însăși vigoarea lui fizică, ci în noua esență a poeziei, în conținutul de idei, în marea pasiune pentru progres și lumea pe care o făurește; în încrederea neclintită în victoria socialismului, în arzătorul lui patriotism socialist, în devotamentul față de partid, în vigoarea biciuirii exploatării, a fățărniciei, a falsității moralei burgheze, a tuturor tarelor trecutului"[10]).

Veronica Porumbacu a recurs la cîteva imagini de o emoționantă sugestivitate:

„A fost nu de mult un poet cu picioare-nfipte pe o șesime de pe glob —
— un nor într-un pantalon —
care vorbea către două sute de milioane de frați,
și care te purta pe tine, soare, ca monoclu
și cinste-ți făcea poetul"[11]).

Adevărul acestor mărturisiri se verifică în conținutul și forma întregii noastre poezii actuale.

Contactul cu opera lui Maiakovski a adus — mai întîi — o întoarcere spre realitate, spre viață și spre adevărul ei.

Este locul să subliniem încă o dată că întoarcerea artistului către realitate se datorește, firește, în primul rînd, transformării pe care a trăit-o și realitatea și el, artistul, sub acțiunea forțelor revoluționare. Noua realitate socială a pretins artiști eliberați de individualism care să-și orienteze inspirația spre elementul altruist, patriotic. Și aceasta s-a petrecut în măsura în care angajarea artistului a ajuns pînă la stadiul nou al spiritului de partid.

Dar nici aici acțiunea realității transformate asupra conștiinței nu s-a înfăptuit prin „declanșare". Pentru ca artistul să se elibereze de vechiul său limbaj, el a trebuit să pornească de la modelul pe care-l oferea poezia sovietică și în primul rînd de la Maiakovski, creatorul unei noi poetici — aceea a revoluției și a socialismului biruitor.

Marcel Breslașu mărturisea nu de mult cu sinceritate că a învățat de la Maiakovski „ce să scrie și cum să scrie". Transformările sociale impun într-adevăr artistului nu numai obiectivarea. Prin dimensiunile lor cer schimbare de ton și de mijloace artistice.

Întoarcerea spre realitate, înseamnă, de fapt, întoarcerea spre actualitate, „spre tot ceea ce se petrece în jur, spre măruntul vieții cotidiene — proiectate toate pe fondul uriaș al destinului omenirii pe care îl modelează lupta maselor populare"[12]). Este o primă și mare lecție oferită de Maiakovski poeților noștri.

---

9) *Ibidem* p. 12.

10) Demostene Botez, *Maiakovski, poetul revoluției*, „Gazeta literară", nr. 16 (318), din 14 IV. 1960.

11) Veronica Porumbacu, *Lirice*, E.S.P.L.A., 1957, p. 219.

12) Ov. Crohmălniceanu, *op. citată*, p. 159

Nu este însă totul să scrii multe lucruri, să consemnezi actualitatea. Nu aceasta face gloria poetului revoluției, ci priceperea cu care a știut să ridice cotidianul la rangul de fapt epic, dîndu-i viață și concentrînd în el semnificații cît mai multe și mai variate. Și nu numai atît. El a privit viața sovietică în spiritul Partidului Comunist; a scris de pe poziția poetului revoluționar, a militantului care intervine în viață cu armele poeziei.

„Eu nu sînt poet, spunea cu un prilej Maiakovski, ci sînt înainte de toate un om care și-a pus pana în serviciul — vă rog să notați bine acest cuvînt — in serviciul minutului prezent, al realității prezente și al conducătorului său guvernul sovietic și partidul" [13]).

Întreaga lui artă proclamă această adeziune totală la cauza clasei în atac.

Lirica lui Maiakovski a demonstrat că poți cînta revoluția vorbind despre cifrele planului, despre un vapor, despre un carnet de alegător, despre prietenie și dragoste, despre tot ce formează conținutul vieții — și chiar despre tine însuți — așa cum spunea tot el că se cuvine „cu cel puțin un ceas mai devreme".

După exemplul lui, poeți ca M. Beniuc, C. Theodorescu, Mihu Dragomir, E. Frunză, D. Deșliu au realizat o poezie legată de actualitate, pornită de la fapte mărunte, cotidiene, al căror sens subliniat, luminat, crează frumusețe și tîlcuri bogate.

De aici și o altă înțelegere a misiunii scriitorului care se desprinde din confruntarea permanentă a artistului cu cetățeanul. Interesele obștei, marile ei frămîntări și aspirații devin complementul firesc al adevăraților poeți.

Făcînd bilanțul muncii sale poetice, la începutul cincinalelor socialismului, Maiakovski și-o închina cauzei proletare:

. . . „pîn'la ultima din filele-i fierbinți,
a ta e
pentru tine e,
a robului. . . .
de pînă ieri
oștirea-mi arzătoare
victorioasă două zeci de ani,
o, proletariat al globului!"

Nemurirea și-o descifra în tot ceea ce făurea alături de milioanele de constructori:

„Las'să ne fie
Socialismul —
monument comun" [14])

Prin exemplul marelui poet, conștiința de militant și-au cîștigat-o astăzi cei mai valoroși dintre scriitorii noștri. Există în acest sens mărturii

13) *Opere*, vol. 12, p. 358—359 (ed. rusă, 1959).
14) Maiakovski, *În gura mare*, seria antologie populară nr. 1 p. 15—18.

emoționante. Citām două strofe grăitoare pentru noua conștiință a poetului M. Beniuc:

„Mă inventau, de cumva n-aș fi fost
Eu sînt în secol o necesitate
Sînt toboșarul vremii care bate
Vestind ce are și ce n-are rost“ 15)
(Piedestal)

sau

„Ca măr, voi crește lîngă drum
Să vină trecători duium
Și să le-ntind cu orice ram
Tot ce-am rodit și tot ce am“ 16)
(Post-mortem)

În confruntarea cu veșnicia, poetul dezleagă taina trăiniciei artei sale, în identificarea cu cauza obștească, în legătura strînsă cu problemele timpului său:

În mine cîntă azi uzina
Sub raza stelei proletare
Și zice colectiva, mina
De cîte încă nu le are
. . . .
Și pentru toate ca răsplată
Mi-i dat să nu mor niciodată“ 17).

Nu poate fi, desigur, întîmplătoare coincidența de imagini la Maiakovski și Beniuc. Amîndoi se socot toboșarii care anunță vremurile noi și cheamă la înfăptuirea imperativelor acestor vremuri, după cum comune le sînt semeția și patosul versurilor lor.

Poziția aceasta decurge din natura nouă, revoluționară a poeziei noastre, dar modalitățile de exprimare a acestei atitudini, declanșarea fățișă a filiațiunii nemijlocite dintre arta poetică și revoluția democrat-populară au fire ce merg spre creația lui Maiakovski.

M. Beniuc este un poet revoluționar, un luptător din primele rînduri ale proletariatului. Aceste elemente au izvorît din legătura artistului cu realitatea, cu masele de oameni ai muncii. Cu toate acestea, înrîurirea lui Maiakovski este mult mai mare ca la alți poeți: „Maiakovski m-a făcut să simt mai puternic fiorul revoluționar și dorința de a lupta în rîndurile proletariatului“ mărturisește el. Acest proces de preluare a valorilor etico-artistice de la Maiakovski se explică, în primul rînd, prin faptul că și

15) M. Beniuc, *Inima bătrînului Vezuv*, E.S.P.L.A. f.a., p. 11.
16) *Idem*, p. 25.
17) *Idem*, p. 170.

Beniuc este un mare poet care poate da valori de inedit temelor și imaginilor ce trec prin filtrul său poetic, indiferent dacă ele au fost impuse nemijlocit de realitate sau au ajuns ca sugestii din creația predecesorilor sau contemporanilor săi.

De altfel, o particularitate caracteristică a întregii noastre poezii de astăzi este tendința de a rămîne necontenit în fruntea maselor de constructori ai socialismului. Al. Andrițoiu, de pildă, își vede opera-i poetica și întreaga viață desprinzîndu-se din revoluție și legată indestructibil de viața făuritorilor revoluției.

M-am născut sub a Revoluției zodie
Anul nașterii mele — rodie,
parfumată rodie,
trandafir și bujor —
m-a hărăzit să fiu al meu și al tuturor
de aceea povestea mi se confundă
cu-a întregului nostru popor" [18]).

Poeții noștri își definesc astăzi valoarea versului lor, ca și Maiakovski, în măsura în care el contribuie, alături de întregul popor, la construcția socialismului *Cîntecul scrisului cotidian*, al lui Mihu Dragomir, *Către ortacii de drum*, *Intruchipări* și multe altele ale lui Mihai Beniuc, *Ștafeta generațiilor* de Demostene Botez sînt profesiuni de credință in care răsună ecouri maiakovskiene și în care este exprimat postulatul caracterului angajat al poeziei, văzută ca o formă a activității sociale. Ca și Maiakovski care își aduna versurile „în front" și le „desfășura" pe stradă, Marcel Breslașu îl cheamă pe poet în mijlocul mulțimii

„Haide, frate!
Vin de bate
Cuiul tău de atîrnat lira
Ici, în mijloc de cetate" [19])

sau

„Întoarce-te spre oameni, trubadure,
Sporindu-ți al vieții scurt răstimp".

Disprețuind sborul sterp, prezenți în epocă, trăind printre oameni, poeții noștri au reușit să dea un conținut nou poeziei patriotice, o poezie ce nu se mai compune din cuvinte vibrante, discursuri și un final apoteotic.

Sentimentul patriotic, ca o constantă sufletească a omului înaintat, nu se mai exteriorizează prin poezii ocazionale, luînd nota patriotismului convențional și searbăd, ci printr-o sinceritate care se exprimă, cum am văzut prin imagini convingătoare.

Se confirmă aici încă odată — și prin exemplul lui Maiakovski — un mare adevăr: deplina frumusețe artistică n-a ieșit niciodînd din preocupări

---

18) Al. Andrițoiu, *Porțile de aur*, Editura Tineretului, 1958.
19) Marcel Breslașu, *Dialectica poeziei*, E.S.P.L.A. p. 51, 1957.

meschine, din contemplarea extaziată a unui univers plasat în afara societății și ostil ei. Operele trainice s-au ivit din legătura artistului cu veacul său, cu realitatea țării și niciodată lirica romînească n-a cunoscut atît de îmbelșugat o asemenea poezie.

Maiakovski a fost însă un poet militant, un poet revoluționar chiar atunci cînd vorbea despre dragoste. El scria chiar undeva: „Fără comunism eu nu mai pot avea dragoste". Am vrea să stăruim aici asupra unui alt aspect: asupra sensului nou pe care l-a dobîndit, pe care trebuie să-l dobîndească poezia noastră lirică.

Discuțiile despre intimism, cauzate de critica principială adusă poeziilor Mariei Banuș au creat confuzii regretabile. S-a confundat intimismul și individualismul cu însăși atitudinea lirică. De aici refuzul unora de a mai scrie poezii lirice în care să cînte sentimentul naturii, al dragostei, cu justificarea că omul nou e — înainte de toate — luptător pentru revoluție. Această înțelegere ar fi putut deveni primejdioasă dacă s-ar fi generalizat. Dezbaterile purtate în Uniunea Sovietică în jurul poeziei lirice a lui Maiakovski i-a orientat și de rîndul acesta, pe poeții noștri.

Dacă intimismul și individualismul — ca manifestări ale unei ideologii străine de cea a clasei muncitoare, sărăcesc registrul poetic, limitează perspectiva scriitorului preocupat doar de măruntele lui simțiri egoiste, lirismul nu poate fi conceput în felul acesta.

Maiakovski însuși a respins lirismul individualist în care poetul încetează să mai fie ecoul lumii și devine, după expresia lui Gorki — „dădaca propriului său suflet". El a proclamat o lirică purificată de hipertrofia eului, confundată cu aspirațiile maselor. De altfel lirismul autentic a cunoscut totdeauna forme și stiluri personale de manifestare fără ca prin aceasta să cadă în egocentrism, în exaltarea anarhică a eului. Prin poezia sa lirică, atît de bogată și de variată, Maiakovski a dovedit că subiectivitatea e numai aparentă — așa cum ținuse la vremea sa să sublinieze și Belinski și că sub vălul ei se ascund marile teme și interese ale umanității.

Că poezia lirică nu îngustează orizontul și nu limitează posibilitățile de exprimare a revoluției o dovedesc atîtea poezii ca *Chemare* a M. Banuș, *Balada femeii care și-a pierdut iubitul în război* a N. Casian, lirica subtilă cu notații sensibile a V. Porumbacu, multe poezii din volumul atît de sugestiv intitulat al lui C. Theodorescu *Oameni și dragoste*, *Poemele inimii* ale lui M. Beniuc și altele.

Pasiunea cutremurătoare, patetismul cuprins în versurile acestor poeți, forța tablourilor evocate le transmit emoția în vibrații adînci și largi.

Reținem, dar, și aici o altă lecție: obiectivele actualității prin ineditul lor, nu fac decît să incite la lirism și evident la originalitate. Socialismul a născut și teme noi, mai patetice și mai apte pentru poezie decît oricare alt mare eveniment din istoria popoarelor, dar a dat și un alt sens temelor eterne ale poeziei: iubirea, viața, natura. Rămîne încă un deziderat al poeziei noastre actuale de a fi reprezentată prin opere în care omul să se recunoască tot mai lesne într-un erou liric cu o viață afectivă bogată. Dar odată cu aceste cuceriri pentru poezie și pentru creatorii ei, socialismul a instituit și alte criterii de apreciere, o altă exigență care să reflecte cerințele publicului cititor. Și sub raportul expresiei, opera lui Maiakovski

rămîne o pildă de măiestrie artistică. La poetul sovietic, dragostea pentru revoluție, pentru „clasa în atac" este tot una cu repulsia pentru tot ce el recunoștea — cu neîntrecută sensibilitate — că e contrafacere. Maiakovski este cel care a introdus în noțiunea de măestrie o idee mare: aceea că exigența artistului față de sine însuși nu trebuie să cunoască margini. „Eu truda mea o văd cu orice muncă rudă", spunea el, iar în celebru-i poem: *De vorbă cu inspectorul financiar despre poezie* scria:

„Extragere de radium e
poezia
Un an trudești
la gramul de metal
Pentru-un cuvînt
scoți tonele cu mia
De minereu verbal.
Dar,
ca cenușa caldă
zboară-n vînt
Toate aceste vorbe trecătoare
Rămîn doar
curatul
nou cuvînt
Și-acesta
milioane inimi
ani o mie
pune-n mișcare" [20]).

Nu-i plăceau versurile „oferite la oca", nici „polcielile de acadea". În schimb, în toate mesajele sale către scriitori, în cunoscutele-i „ordine de zi pe armata poeților" nu uita să ceară:

„Un vers uriaș făceți-ne dar
O sută de ani să țină măcar
Să nu se topească
în vînturi
ca fumul de iască. . . .
Și mîndru să-i sune
Și, limpede rostul
Spre slava republicii noastre iubite
Și-a timpului nostru" [21]).

Maiakovski n-a încurajat niciodată experiențele ritmice gratuite, necorespunzătoare nici unui fel de nevoi de conținut. Depreciind pseudoinovația, el a căutat forme noi, solicitate de noua funcție a poeziei.

20) Vl. Maiakovski, *Poeme alese*, Cartea Rusă, 1954, p. 254.
21) *Ibidem*, p. 211.

Scoțîndu-și poezia pe stradă, în mijlocul mulțimii, el a utilizat așa numitul „vers vorbit", versul rostit în „gura mare", cum și-a intitulat, atît de sugestiv, și ultimul său poem.

De la el, poeții noștri, în dorința de a oferi publicului un cifru simplu de înțelegere, au apropiat limbajul poetic de vorbirea cotidiană, de expresiile la îndemîna oricui. De la Maiakovski, creatorul unui stil propriu de versificație, a apărut și în poezia noastră cu semnificație nouă, un ritm nou și o nouă topică a versurilor.

În volumele lui M. Beniuc, C. Theodorescu, Dan Deșliu, Mihu Dragomir, Toma George Maiorescu, găsim o mare variație a topicei versului, cuvinte create sau recreate, o succesiune mereu nouă a inovațiilor ritmice — toate corespunzătoare unui nou conținut. Pentru exemplificare, este suficient să ne îndreptăm spre poezia lui Cicerone Theodorescu, un valoros și fecund traducător al lui Maiakovski, care s-a pătruns adînc de spiritul maiakovskian, dăruindu-ne versuri de o sensibilitate și eficiență remarcabile.

Dacă se compară poezia *La sonda 90 Bobeica* cu *De vorbă cu inspectorul financiar despre poezie* ori *Certificatul de alegător* cu *Versuri despre pașaportul sovietic*, se stabilesc cu ușurință valorile etico-estetice, cu filiațiune nemijlocită, din creația celor doi poeți: Cicerone Theodorescu se apropie de Maiakovski nu numai prin tematica poeziei sale care reflectă aspectele cele mai semnificative ale realității, nu numai prin atitudinea fermă, deschisă față de cauza proletară, prin satirizarea în manieră maiakovskiană a tarelor sociale și morale ca în *Fanfaronii*, *De-ale noastre*, ciclul *Cucoși de tablă*, *De la birou*, *Unui lingușitor*, *Șablonul*, *Rondelul servilismului* ș.a., ci și prin utilizarea unor procedee de construcție poetică prin crearea unor imagini, care, cu toată înrudirea lor — rămîn elemente ce atestă rigoarea și originalitatea talentului său. Ele se înșiruie de la așezarea versului în scară, ca în *Certificatul de alegător*, la sintaxa sacadată, abruptă, ca în ciclul *Cucoși de tablă*, la procedee de expresie lapidare, construite prin contrast și la imagini noi ca:

„El știe tot ce-i de făcut!
Atît nu știe doar: să facă...
Se-nșurubează pe șezut...
Și pun-te la taifas, nineacă!" 22)

Nu sînt lipsite de interes nici unele titluri ca *Discuția cu constituția*, *Tovarășul Cazan dulgherul*, *Cum a semnat sondorul Popa* și multe altele care amintesc de *De vorbă cu inspectorul financiar despre poezie*, *Povestea turnătorului Ivan Kozîriov*, *Tovarășului Nette, vaporului și omului* ale lui Maiakovski.

Și nu numai la C. Theodorescu pot fi întîlnite asemenea apropieri. În versurile lui Marcel Breslașu, Radu Boureanu, Al. Andrițoiu, găsim imagini comune, un ritm comun.

---

22) C. Theodorescu, *Un cîntec din ulița noastră*, E.S.P.L.A., 1957, p. 112.

Cît de aproape ca idee și factură artistică de distihul lui Maiakovski:

Mîncați ananas și îndopați-vă cu fazani
Că ziua din urmă v-a sosit, bogătași" [23])

rămîn, de pildă, versurile lui Marcel Breslașu:

Descumpănire...

Așa —
e soarta
boului
(vițel adult):
Să stea
la poarta
NOULUI
(nițel,
mai mult!) [24]).

După cum, nu ni se pare de loc întîmplătoare imaginea vulcanului Vezuviu care apare în poezia lui Maiakovski și în cea a lui Beniuc. În *Norul în pantaloni*, poetul sovietic spunea:

„Mă zădărîți!
. . . .
Amintiți-vă!
Pompeiul a pierit
Cînd au zădărît Vezuviul" [25]).

iar Beniuc:

„Liniște-i, tăcere-i e și pace
Și e nea pe creștetul pleșuv,
Însă-n miezul muntelui mai zace
Inima bătrînului Vezuv" [26]).

Exemplele s-ar putea înmulți. Cele cîteva oferite demonstrează, credem, convingător cum neprețuitele lecții scriitoricești ale lui Maiakovski ne dau posibilitatea de a discerne particularitățile artistice ale celor mai realizate volume în versuri din literatura noastră actuală.

Problema influenței creației lui Maiakovski asupra poeziei noastre de astăzi este deosebit de vastă și de actuală. Observațiile de față nu sînt exhaustive și nici n-a fost în intenția noastră. Întrepătrunderea cantita-

---

23) Маяковский, Полное собрание сочинений 1955 ,vol. I, p 148.
24) Marcel Breslașu, *Dialectica poeziei*, E.S.P.L.A., 1957, p. 272.
25) Маяковский, *idem*, p. 179.

tivă şi calitativă a literaturii romîne şi a celei ruse sovietice ca şi dezvoltarea necontenită a societăţii noastre spre comunism fac tot mai actuală creaţia lui Maiakovski cu patosul ei civic, cu optimismul ei încurajator şi mobilizator.

Traducerea pe scară tot mai largă, lectura în original, comentarea şi popularizarea operei poetului duc la o cunoaştere mereu mai profundă a valorilor ei. Poeţii noştri se străduiesc pentru o cît mai adîncă însuşire a moştenirii poetului-tribun, rămasă pînă astăzi demonstraţia unui mare adevăr: tematica socialistă are mari valenţe poetice, fiind susceptibilă de a crea o artă nouă, majoră.

ВЛАДИМИР МАЯКОВСКИЙ И СОВРЕМЕННАЯ РУМЫНСКАЯ ПОЭЗИЯ

Краткое содержание

В настоящей работе авторы ставят вопрос о влиянии Маяковского на развитие румынской поэзии послевоенного периода. Намечаются главные пути, по которым творчество советского поэта оказало воздействие на творчество румынских поэтов. Это воздействие несомненно. Начиная от общей атмосферы, созданной вокруг поэта в Румынии, до просодических приемов, авторы нашли факты влияния Маяковского на румынскую поэзию.

Не забывая сложности процесса развития национальной литературы, тесного взаимодействия и взаимосвязи, существующих между национальными литературами и осложняющих этот процесс, авторы стремились найти те нити, которые идут от поэтического творчества Маяковского к стихам румынских поэтов.

VLADIMIR MAIAKOVSKI ET LA POÉSIE ROUMAINE ACTUELLE

Résumé

La littérature roumaine, comme toutes les littératures du monde, s'est developpée et continue à se développer dans l'ambiance du procès général de l'évolution des littératures au niveau mondial; etant soumise à une influence continuelle, d'intensités et directions diffèrentes; par rapport à la situation historique, où se trouvait, à un moment donné, notre pays.

Sans ignorer le fait, que la poésie roumaine actuelle doit son apparition et son développement à la nouvelle réalité sociale, tout en mettent en valeur les traditions litteraires progressistes du passé, on met en évidence, dans le travail, les nombreuses liaisons avec la littérature sovietique.

Mettant en lumière l'influence féconde exercée par le plus grand et le mielleur poète l'epoque socialiste, Vl. Maiakovski, sur nos poètes on montré que cette action a contribué rêveil de la conscience des écrivains, à un retour — de bonne heure — vers la réalité, vers l'actualité, au réflechissement artistique de la réalité, dans l'ésprit du Parti, à un nouveau rythme et à une nouvelle topique des vers, exigés par la nouvelle fonction de la poésie.

Grâce au contact direct du texte original, par des traductions, par des commentaires et la vulgarisation de l'oeuvre de Maiakovski, nos écrivains font des efforts en vue d'une appropriation aussi profonde que possibile de l'heritage artistique du poète de la révolution, etant convaincus que les vers du poète soviétique demeurent des leçons inestimables pour tous.